

เหลือกิน เหลือใช้

'คุณ-สะเดา'... มีประโยชน์มากมาย

ไตรรัตน์ สุนทรประภัสสร

ได้รับคำแนะนำจาก คุณวิชัย อินทรทิตติ เกษตรจังหวัดขอนแก่น ว่าในเดือนพฤษภาคมนี้ มีไม้ยืนต้น 2 ชนิด กำลังออกดอกติดผล คือ ต้นคุณ หรือ ราชพฤกษ์ และ ต้นสะเดา ซึ่งจะพบมากตามหัวไร่ปลายนา โดยเกษตรกรสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการสกัดน้ำเป็นสมุนไพร เพื่อป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืชได้เป็นอย่างดี

สำหรับต้นคุณ หรือราชพฤกษ์ ช่วงนี้กำลังออกดอกสวยงาม ดอกจะมีสีเหลืองอร่ามตา ช่อดอกเป็นพวงห้อยระย้า ตามถนนสายอีสานจะพบเห็นได้มาก ซึ่งทางจังหวัดขอนแก่น ยังจัดให้คุณเป็นไม้ประจำจังหวัด เพราะตามความเชื่อของคนไทยในสมัยโบราณระบุว่า คุณ เป็น 1 ใน 9 ของไม้มงคลบ้านใดปลูกไว้ประจำบ้านจะช่วยให้มีเกียรติ มีศักดิ์ศรีบารมี นอกจากนี้ตามประเพณีของไทย จะใช้ใบราชพฤกษ์ในการประกอบพิธีศักดิ์สิทธิ์สำคัญต่าง ๆ เช่น พิธีนำข้าวขึ้นยุ้งฉาง ทำน้ำพระพุทธรินต์

คุณค่าของคุณ ไม้ไม่เพียงแต่ให้ความร่มรื่นสวยงามเมื่อยามออกดอก ภายในทรงพุ่มจะมี ฝักคุณ หรือผลคุณ ที่แก่แล้ว ซึ่งมีสีน้ำตาลดำ จากการวิจัยพบว่า ฝักคุณ มีสารที่ออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทของแมลง สามารถนำมาใช้ในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ทดแทนการใช้สารเคมีได้ วิธีสกัดทางสำนักงานเกษตรจังหวัดขอนแก่น แนะนำว่า ให้ใช้ฝักคุณ 1 กิโลกรัม นำมาตำหรือบดให้ละเอียด แช่น้ำ 1 ปีบเป็นเวลา 2-3 วัน จากนั้นกรองเอาแต่น้ำแล้วใช้ฉีดพ่นไล่แมลงในแปลงผัก จะช่วยกำจัดด้วงกินใบ หนอนม้วนใบ และหนอนกระทู้ผักได้ดี เป็นกรรมวิธีง่าย ๆ ที่เกษตรกรสามารถนำมาทำได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องลงทุน เพราะช่วง

เดือนพฤษภาคมนี้ เป็นเวลาที่ฝักคุณแก่พอดี และเกษตรกรยังหาเก็บได้ง่ายตามท้องถื่นโดยไม่ต้องซื้อหา

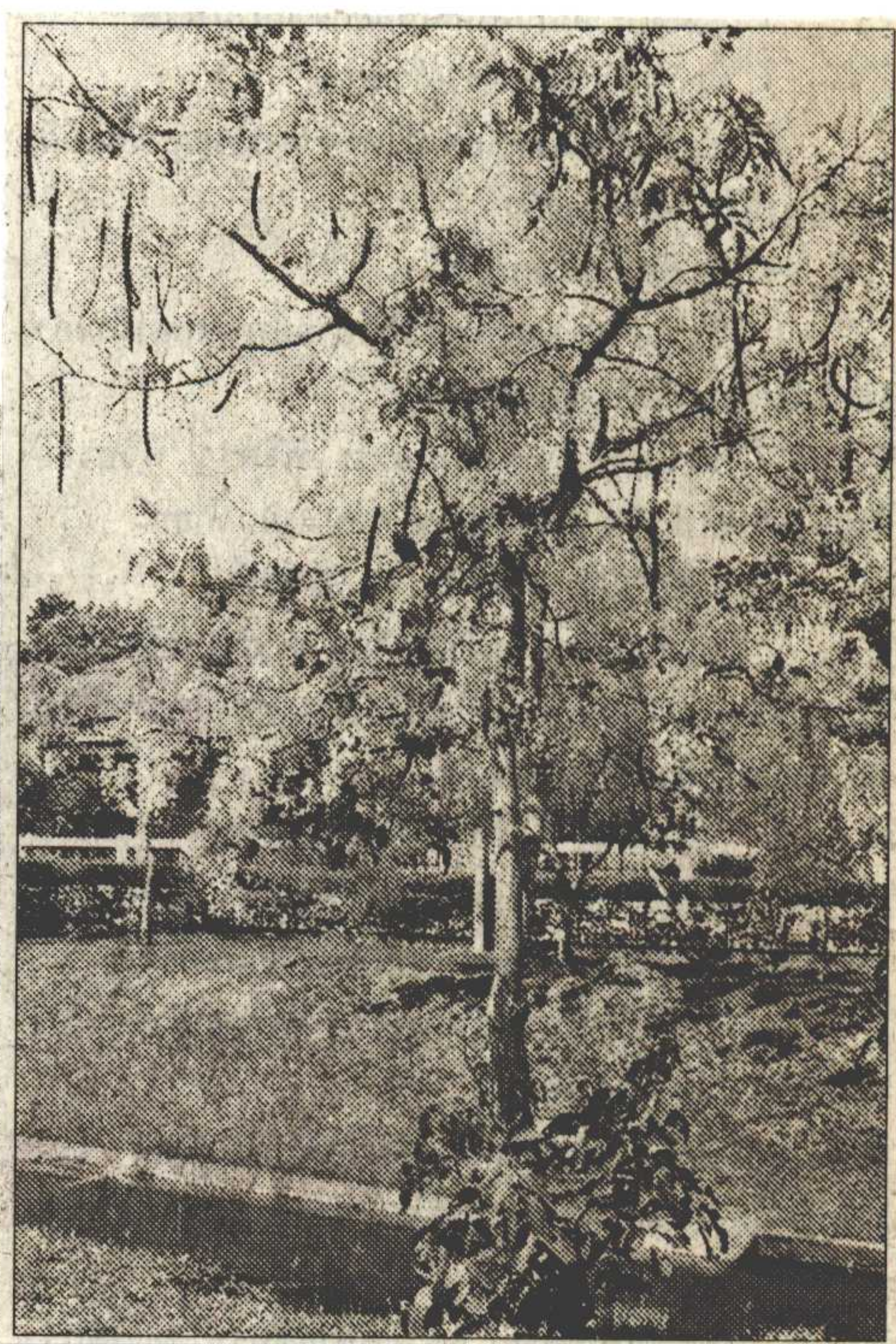
ในเดือนนี้ไม่เพียงแต่เก็บฝักคุณมาใช้ทางการเกษตรได้แล้ว ยังเป็นช่วงที่ ผลสะเดา สุกแก่จัดเต็มที่อีกด้วย ซึ่งสามารถหาได้ง่ายตามหัวไร่ปลายนาเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เป็นที่รู้และยอมรับ

ทางการเกษตร

สำหรับ เทคนิคพิเศษในการเก็บรักษาเมล็ดสะเดา คือ เมื่อพบต้นสะเดาที่สุกแก่แล้ว ให้ตัดผลสะเดาทั้งช่อ แล้วนำมาบรรจุในถุงพลาสติกปิดปากถุงให้สนิท นำไปตากแดด 2-3 แดด จะทำให้เนื้อของผลแยกตัวออกจากเมล็ดได้ง่ายขึ้น ซึ่งในการตัดสะเดาทั้งช่อนั้น จะสะดวกและประหยัดเวลา ดีกว่าปล่อยให้ร่วงลงมาที่ละผลสองผล จากนั้นให้นำเมล็ดไปล้างให้สะอาด ผึ่งลมให้แห้ง บรรจุในภาชนะที่โปร่ง เช่น ข่ง หรือกระสอบป่าน ตั้งเก็บในที่อากาศถ่ายเทดี วิธีการเช่นนี้จะทำให้เกษตรกรมีเมล็ดสะเดาไว้ใช้ตลอดทั้งปีโดยไม่เสื่อมคุณภาพ

ส่วนการสกัดสารสะเดา นั้น เพียงแค่นำเมล็ดแห้ง 1 กิโลกรัม ตำหรือบดให้ละเอียดแช่น้ำ 1 ปีบเป็นเวลา 1 คืน จากนั้นกรองเอาแต่น้ำไปฉีดพ่นในแปลงพืชผลทุก 3-5 วัน จะช่วยป้องกันและกำจัดหนอนชอนใบ หนอนใยผัก และเพลี้ยชนิดต่าง ๆ ได้ดี ถ้าเกษตรกรสงสัยหรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติมติดต่อได้ที่คุณอำพน ศิริคำ เจ้าหน้าที่เกษตรสัมพันธ์ สำนักงานเกษตรจังหวัดขอนแก่น โทร. 0-4324-6753, 0-1546-1958.

กันดีว่า สารสกัดจากเมล็ดสะเดามีคุณสมบัติเด่นหลายประการ เช่น เป็นสารฆ่าแมลง ไล่แมลง และเป็นสารที่ทำให้เกิดปฏิกิริยากับแมลง ทำให้แมลงศัตรูพืชบางชนิดไม่สามารถลอกคราบและตายไปในที่สุด โดยไม่เป็นอันตรายต่อมนุษย์ สิ่งแวดล้อมและพืชผล